

ਇਸ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੁਝ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਵਰਗੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵਕੀਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੱਖ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਥੋਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੜਪਣ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਨਿਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਜਾਂ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਰੂਪਾਂ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(39) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਇਕੱਲਾ ਵਿਵਾਦ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ

(40) ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੰ. 5948, 6115, 6736, 6779 ਅਤੇ 6780 ਆਫ 1974 ਨੂੰ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਆਰ. ਐਸ. ਨਰੂਲਾ ਸੀ. ਜੇ. ਪੀ. ਸੀ. ਜੈਨ ਅਤੇ ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ. ਜੇ.

ਸੰਤ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ।- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ।,- ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1973 ਦਾ ਸੀ.ਡਬਲਿਊ. ਨੰ. 368.

7 ਅਪ੍ਰੈਲ 1975

ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ (IV of 1953)- ਧਾਰਾ 4, 5 ਅਤੇ T3-0— ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ — ਤਹਿਸੀਲ ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਗਲਤ ਵਰਣਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਸਥਿਤ ਹੈ -ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਤ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ, ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ, (ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵੋਟਰ ਸੁਤੰਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿੱਥੇ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਭਾ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕਾਫ਼ੀ ਅਗਾਊਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1953 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਤੇ 5 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਗਲਤ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਉਸ ਸਭਾ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਜੋ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲ ਦਾ ਗਲਤ ਵਰਣਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ।

20 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 1973. ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ। ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਆਰ. ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 7 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1975 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ: -

- (i) ਕਿ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਲਲੋ ਖੁਰਦ, ਸਬ-ਤਹਿਸੀਲ ਅਮਲੋਹ, ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਭਾ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ 10 ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (ii) ਕਿ ਇਹ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਯੋਗ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।
- (iii) ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ, ਸਰਹਿੰਦ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾ ਲੜਨ ਜਾਂ ਉਕਤ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਨਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ: 5 ਤੋਂ 10 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਹੁਕਮ ਜਾਂ - ਹਦਾਇਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
- (iv) ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਰਿੱਟ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਇਹ ਚੋਣ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਮਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਉਚਿਤ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ।
- (v) ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਤੱਕ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(vi) ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ।

(1) ਐਸ ਟਿਵਾਣਾ, ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, (ਪੰਜਾਬ) ਅਤੇ ਐਸ.ਐਸ. ਕੰਗ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਐਸ ਹਰਮਾ , ਜੇ.-ਸਬ-ਤਹਿਸੀਲ ਅਮਲੋਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਭਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਸਭਾ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਮਲੋਹ ਸਬ-ਤਹਿਸੀਲ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਤਹਿਸੀਲ ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਚੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਲਲੋ ਖੁਰਦ ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਭਾ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਸਬੰਧੀ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਸੀ.ਜੀ. ਸੂਰੀ, ਜੇ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਆਇ , ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਇ (1) ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਣੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ 30 ਸਤੰਬਰ, 1960 ਦੀ ਇੱਕ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਲੋ ਖੁਰਦ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਵਜੋਂ ਗਠਿਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸੂਰੀ, ਜੇ. ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡ ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪੂਰਵ - ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ।

(2) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਲਲੋ ਖੁਰਦ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 10 ਦੇ ਮੁੜ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪਿੰਡ ਲਲੋ ਖੁਰਦ ਅਤੇ ਦੇਵਾ ਗੰਦੂਆਂ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਗਠਨ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 20 ਸਤੰਬਰ, 1960 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

“ਨਹੀਂ। EP-PS-60/361: ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

(1) 1973 ਕਰ. ਐਲਜੇ 238

ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 (1953 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ. IV) ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1), ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ PIS-24(2)-60/70610 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ, ਮਿਤੀ 13 ਅਗਸਤ, 1960, ਮੈਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਕਾਲਮ 1 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਹਰੇਕ ਲੜੀ ਨੰਬਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਲਮ 2 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਰੇਕ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਕਾਲਮ 5 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਸਭਾ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਪੰਚ ਸਮੇਤ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਕਾਲਮ 6 ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ: -

ਸਮਾਸੂਚੀ, ਕਾਰਜ - ਕ੍ਰਮ

'ਸ਼੍ਰੀ. ਤਹਿਸੀਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬਾਰਨਜ਼
ਨੰਬਰ ਪਿੰਡ

ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਦਾ ਗਠਨ

(3) ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਿੰਡ ਸਬ-

ਤਹਿਸੀਲ ਅਮਲੋਹ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਤਹਿਸੀਲ ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਸਬ-ਤਹਿਸੀਲ ਅਮਲੋਹ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਭਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(4) ਵਿਡੀਓ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ EP-PS-72/364, ਪਿੰਡ ਦੀਵਾ ਗੰਢੂਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ, ਲੱਲੋਂ ਖੁਰਦ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

Sant Singh, etc., v. The State of Punjab, etc., (Sharma, J.)

ਵਿਡਿਓ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ EP-PS-72/423, ਮਿਤੀ 2 ਜੂਨ, 1972, 5 ਜੂਨ, 1972 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਲਲੋਂ ਖੁਰਦ, ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 (1953 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ. IV) ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਉਸਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਾਜਪਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਿਆਂ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਕਾਲਮ 2 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਲਮ 3 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ (ਬੰਦਿਆਂ) ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਿੰਡਾਂ (ਪੁਰਸ਼ਾਂ) ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। - ਕਾਲਮ 4, ਸਰਪੰਚ ਸਮੇਤ ਅਜਿਹੇ ਕੁੱਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਉਕਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਕਾਲਮ 5 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਉਸਦੇ ਕਾਲਮ 6 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ: -

ਸਮਾਸੂਚੀ, ਕਾਰਜ - ਕ੍ਰਮ

1	2	1	4	5	6
ਸ੍ਰ. ਨੰ.	ਦਾ ਨਾਮ ਓਰਾਮ ਸਭਾ	ਮੋ. ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ	ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡਾਂ (ਗਾਂਵਾਂ) ਦੇ	ਸਰਪੰਚ ਸਮੇਤ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ	ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ
	*	*	*	*	
	*	%	*		
55.1	ਲਲੋਂ ਖੁਰਦ	EPS-60' 361, ਮਿਤੀ • ਸਤੰਬਰ '0, 1960	ਬਲੋਂ ਖੁਰਦ	5	1

(5) ਨਵੇਂ ਗਠਿਤ ਗਰਾਮ ਪੰਚ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪਿੰਡ ਲਲੋਂ ਖੁਰਦ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਸਰਹਿੰਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਸਬ-ਤਹਿਸੀਲ ਅਮਲੋਹ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਹਿਸੀਲ ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਭਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(6) ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਗਿਲਾ ਹੈ ਕਿ ਲੱਲੋ ਖੁਰਦ ਆਮ ਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਭਾ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਲੱਲੋ ਖੁਰਦ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਕੁਝ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 15 ਜੂਨ 1972 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਤੇ 5 ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਿਤ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ 10 ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

(7) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ, ਲੱਲੋ-ਖੁਰਦ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ 20 ਸਤੰਬਰ, 1960 ਨੂੰ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ-ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 3 ਜੂਨ, 1972 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 30 ਮਈ, 1972 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ, ਪਿੰਡ ਦੇਵਾ ਗੰਢੂਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 5 ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 2 ਜੂਨ, 1972 ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਲ 1972 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲ ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਨਾਂ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਚੋਣ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬੇਨਿਯਮੀ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਲੱਲੋ ਖੁਰਦ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਮੀ ਚੋਣਾਂ ਸਬੰਧੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(8) orln:rorderlto«appreciatej rthe1 rivalite contentions, bit20 ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(ਜੀ) 'ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ' ਦਾ ਮਤਲਬ "ਪੰਚਾਇਤ • ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ" ਲਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਤੇ 5 ਸਭਾ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਗਠਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ: -

“4. ਸਭਾ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ: (1) ਸਰਕਾਰ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਪੰਜ ਸੌ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ-

- (a) ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਪਾਲ ਐਕਟ, 1911 ਦੀ ਧਾਰਾ 241 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਏਰੀਆ; ਜਾਂ
- (b) ਇੱਕ ਛਾਉਣੀ; ਜਾਂ
- (c) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਦੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ;

ਕਿਸੇ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵੋਟਰ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਏਰੀਆ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, , ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਰਾਮ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਏਰੀਆ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪੰਜ ਸੌ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

- (2) ਸਰਕਾਰ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (3) ਜੇਕਰ ਸਭਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖੇਤਰ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ, 1911 ਦੀ ਧਾਰਾ 241 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ, ਛਾਉਣੀ ਜਾਂ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਏਰੀਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਭਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(5) ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ। -(1) ਸਰਕਾਰ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਹਰ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਨਾਲ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(2) ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ , ਸਥਾਈ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਮੋਹਰ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਬਾਡੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ, ਫੜਨਾ, ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨਾ, ਚੱਲ

ਸੰਤ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ, ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ, (ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.)

ਜਾਂ ਅਚੱਲ, ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ, ਅਤੇ ਉਕਤ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

- (3) ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਫਿਲਹਾਲ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਸ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਭਾ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਪੰਜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਮਹਿਲਾ ਪੰਚ ਦੀ ਚੋਣ ਜਾਂ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੰਚਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। /ਐਕਟ ਦਾ ਅਧਿਆਇ II-A ਚੋਣਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 13-ਬੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚ ਜਾਂ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਇਸ ਚੈਪਟਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 13-0 ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਮੱਗਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

- (4) -0. ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਆਧਾਰ. -(1) ਜੇਕਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਐਡ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ-

* * * * *
• * * * *

- (d) ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ, ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ-

- (i) ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਗਲਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੁਆਰਾ; ਜਾਂ
  - (ii) ਗਲਤ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਦੇ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਬੇਕਾਰ ਹੈ; ਜਾਂ
  - (iii) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ;
- ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇਗੀ।"

(§) ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 500 ਤੋਂ ਘੱਟ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇੱਕ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ. ਨਾਂ ਨਾਲ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। : ਆਖਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਹੀ ਟਾਲਿਆ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(10) ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਦੋ ਪਿੰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ ਲਲੋਂ ਖੁਰਦ ਅਤੇ ਦੇਵਾ ਗੰਦੂਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ 1-ਦੇਵਾ ਗੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਹਿਸੀਲ ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੋ ਇਸ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵੀ ਇਸ ਤਹਿਸੀਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਕਿ ਸਬ-ਤਹਿਸੀਲ ਅਮਲੋਹ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲ ਸਰਹਿੰਦ ਤੋਂ ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਭਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ) ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਪ-ਤਹਿਸੀਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਦਾ ਗਲਤ ਵਰਣਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਤੇ 5 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

(11) ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਲਲੋਂ ਖੁਰਦ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਬ-ਤਹਿਸੀਲ ਤਹਿਸੀਲ ਸਰਹਿੰਦ ਤੋਂ ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਭਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ, 5 ਜੂਨ, 1972 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਮਿਤੀ 2 ਜੂਨ, 1972 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ 20 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਹਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। 1960. ਉਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਲਲੋਂ ਖੁਰਦ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਬ-ਤਹਿਸੀਲ ਅਮਲੋਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ^ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ,

Sant Singh, etc., v. The State of Punjab, etc., (Sharma, J.)

ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ 21 ਜੂਨ, 1972 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਹੋਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ 22 ਜੂਨ 1972 ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੜੋਟਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ 10 ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕ੍ਰਿਪਸਨ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(12) ਚੋਣ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਸੁਤੰਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤਕਨੀਕੀ ਪੱਖਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। -ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਮਹਾਦੇਓ ਬਨਾਮ ਬਾਬੂ ਉਦੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਪੀ ਬੀ ਗਜੇਦਰਗੜਕਰ, ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਖਿਆ: -

“ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬੇਨਿਯਮੀ ਬਚੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਉੱਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਗਲਤ ਛਾਪਣ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 100(I)(d)(iv) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਗਲਤ ਛਾਪਣਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 22 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ; ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਕਤ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ

(2) ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 824.

ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ। ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਤੱਥ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲ ਲਾਂਚ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਲਈ ਉਸਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ”

(13) ਪਾਓਕਾਈ ਹਾਓਕਿਪ ਬਨਾਮ ਰਿਸ਼ਾਂਗ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (3) ਵਿੱਚ , ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਚੋਣ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਬੋਝ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(14) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-0 ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਜੋ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ- ਪਾਲਣਾ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ, ਪਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਇਸ ਗਲਤ ਵਰਣਨ ਲਈ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣਾ ਸੀ।

(15) ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ , ਸੰਬੰਧਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰ ਭਰਾ ਸੀ.ਜੀ. ਸੂਰੀ, ਜੇ. ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(16) ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ, ਲੱਲੋ ਖੁਰਦ, ਦਾ ਗਠਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ 10 ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਸੀ.ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ:

ਜੇ ਏਆਈਐਨ , ਜੇ.— -ਮੈਂ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ ਐਸ. ਜੀ

(4)ਏ.ਆਈ.ਆਰ] 1969 SC: 663:

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ